

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 25, 01402 Vilnius, tel. (8 5) 262 6751, faks. (8 5) 279 1466, el. p. tarnyba@vvtat.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188770044.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2021-10-01 Nr. 4E-25765

El. p. rastine@tm.lt

IŠVADA DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – Korupcijos prevencijos įstatymas) 6 straipsniu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ patvirtintame Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos apraše (toliau – Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašas) nustatyta tvarka, Valstybinėje vartotojų teisių apsaugos tarnyboje (toliau – Tarnyba) atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas bylų dėl Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymo (toliau – Produktų saugos įstatymas), Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo (toliau – Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymas), Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo (toliau – Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymas), Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo (toliau – Reklamos įstatymas), pažeidimų ir Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo (toliau – Vartotojų teisių apsaugos įstatymas) 40 straipsnio 1 dalyje nurodytų vartotojų teisių pažeidimo, nagrinėjimo ir sankcijų skyrimo srityje, analizuojant 2020 m. liepos 1 d. – 2021 m. birželio 30 d. laikotarpį. Vadovaujantis Tarnybos direktoriaus 2018 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 1-197 „Dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos struktūrinių padalinių nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Tarnybos Teisės skyriaus nuostatų 5.11. punktu, korupcijos pasireiškimo tikimybę nustatyti pavesta Tarnybos Teisės skyriui. Nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę Tarnyboje buvo taikomi lyginamosios analizės, dokumentų analizės, teisės aktų analizės bei dokumentų vertinimo metodai. Pažymėtina, kad per analizuojamąjį laikotarpį Tarnyboje nebuvo užfiksuoti Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejai. Be to, per analizuojamąjį laikotarpį Tarnyboje nebuvo užfiksuoti kiti tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė, atvejai.

Atkreiptinas dėmesys, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė yra prielaida, jog valstybės ar savivaldybės įstaigai įgyvendinant jai nustatytus uždavinius, gali kilti pavojus pasireikšti korupcijai padarant korupcinio pobūdžio nusikalstamas ar kitas su korupcija susijusias veikas. Ši prielaida laikoma didele, kai atitinkama įstaigos veiklos sritis atitinka bent vieną Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatytą kriterijų. Minimo įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų: 1) padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika; 2) pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas; 3) atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti; 4) veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir

kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu; 5) daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo; 6) naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija; 7) anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1333 „Dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Tarnybos nuostatų (toliau – Tarnybos nuostatai) 2 punktu, Tarnyba įgyvendina valstybės politiką vartotojų teisių apsaugos, ne maisto produktų rinkos priežiūros ir turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūros srityse. Tarnyba, įgyvendindama valstybės politiką vartotojų teisių apsaugos srityje ir užtikrindama vartotojų teisių apsaugą, pagal kompetenciją vartotojų ginčų sprendimo ne teismo tvarka nagrinėja vartotojų ir pardavėjų, paslaugų teikėjų ginčus, kontroliuoja sutarčių standartines sąlygas ir ginčija nesąžiningas vartojimo sutarčių sąlygas, koordinuoja vartotojų teisių apsaugos institucijų, atsakingų už tam tikros vartojimo srities reguliavimą, veiklą vartotojų teisių apsaugos srityje (analizuoja sukauptą, periodiškai iš valstybės ir savivaldybių institucijų gaunamą informaciją apie vartotojų teisių apsaugą; teikia pasiūlymus dėl vartotojų teisių apsaugos tobulinimo), priima ir derina teisės aktus, susijusius su vartotojų teisių apsauga, teikia išvadas ir pasiūlymus dėl įstatymų ir kitų teisės aktų projektų, susijusių su vartotojų teisių apsauga, gina vartotojų viešąjį interesą, taiko įstatymų nustatytas poveikio priemones bei atlieka kitas funkcijas. Įgyvendindama valstybės politiką rinkos priežiūros ne maisto produktų srityje, Tarnyba koordinuoja vartojimo paslaugų atitikties privalomoms saugos, ženklinimo ir kitų teisės aktų reikalavimams priežiūrą, į rinką tiekiamų ne maisto produktų, atitikties ne maisto produktų saugą, kokybę, ženklinimą nustatančių teisės aktų reikalavimams priežiūrą bei esant poreikiui, vykdo rinkos priežiūrą bei atlieka patikrinimus.

Pažymėtina, kad išanalizavus teisės aktuose įtvirtintus Tarnybos įgaliojimus bei funkcijas, darytina išvada, jog Tarnybos veikla formaliai atitinka tris kriterijus, nurodytus Korupcijos prevencijos įstatyme, vadovaujantis kuriais, Tarnybos veiklos sritys priskiriamos prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, kadangi sprendama jos kompetencijai priskirtus klausimus, Tarnyba priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 5 punktas), Tarnybos veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 4 punktas), Tarnyba vykdo kontrolės ar priežiūros funkcijas (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 2 punktas). Nors, Tarnybos veiklos sritys priskiriamos prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, iš ankstesnių laikotarpių atliktų korupcijos rizikos analizių bei pateiktų išvadų dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo, matyti, jog įgyvendinant valstybės politiką vartotojų teisių apsaugos, rinkos priežiūros ne maisto produktų srityse ir turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūros srityje, Tarnybos funkcijų atlikimo tvarka yra skaidri, t. y., yra aiškiai įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, kriterijai, sprendimų priėmimo terminai, ir sprendimus priimančiosios subjektai, funkcijų atlikimas yra išsamiai ir aiškiai reglamentuotas, numatyta priimtų sprendimų apskundimo tvarka. Pažymėtina, kad Tarnyba siekdama įvertinti nuo 2019 metų Tarnybai priskirtas naujas reklamos priežiūros funkcijas, priimtų aukščiau minėtų teisės aktų pakeitimus, susijusius su atsakomybės už padarytus pažeidimus nustatymu, buvo nuspręsta 2020 m. liepos 1 d. – 2021 m. birželio 30 d. laikotarpio korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo analizę atlikti bylų dėl Produktų saugos įstatymo, Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo, Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo, Reklamos įstatymo, pažeidimų ir Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 40 straipsnio 1 dalyje nurodytų vartotojų teisių pažeidimo, nagrinėjimo ir sankcijų skyrimo srityje.

Vadovaujantis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Produktų saugos įstatymo 12 straipsniu bei Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 25 straipsnio 1 dalimi, Tarnyba užtikrina vartotojų teisių apsaugą, prižiūri, ar rinkai tiekiami ne maisto produktai atitinka ne maisto produktų saugą, kokybę, ženklinimą nustatančių teisės aktų reikalavimus.

Pažymėtina, kad vykdamas ne maisto produktų rinkos priežiūrą, Tarnyba atlieka gamintojų, įgaliotųjų atstovų, importuotojų, platintojų ir paslaugos teikėjų (toliau – Ekonominės veiklos

vykdytojais) veiklos patikrinimus. Patikrinimai atliekami vadovaujantis 2020 m. gruodžio 31 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1-318 „Dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos patikrinimų taisyklių patvirtinimo“ patvirtintomis Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos patikrinimų taisyklėmis (toliau – Taisyklės). Ekonominės veiklos vykdytojų veiklos patikrinimai gali būti planiniai ir neplaniniai. Planiniai Ekonominės veiklos vykdytojų veiklos patikrinimai vykdomi pagal Tarnybos parengtus ir patvirtintus planus. Atliekant patikrinimus vadovujamasi Tarnybos metiniu ir ketvirčių patikrinimų planais, Tarnybos regionų rinkos priežiūros skyrių mėnesiniais patikrinimų planais. Šiuos planus kvalifikuotu elektroniniu parašu tvirtina Tarnybos kancleris. Atkreiptinas dėmesys, kad patikrinimų planavimo sistema, Tarnybos patikrinimų planų rengimo tvarka ir struktūra, kontrolės ir atsiskaitymo už rezultatus principai yra įtvirtinti Tarnybos rinkos priežiūros planų rengimo ir jų vykdymo kontrolės taisyklėse, kurios yra patvirtintos Tarnybos direktoriaus 2016 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. 1-45 „Dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos rinkos priežiūros planų rengimo ir jų vykdymo kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Rinkos priežiūros planų rengimo ir jų vykdymo kontrolės taisyklės). Be kita ko, formuojant patikrinimų planavimo sistemą bei atliekant jos įgyvendinimą, vadovujamasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – Viešojo administravimo įstatymas) 33 straipsnyje įtvirtintais reikalavimais. Be kita ko, formuojant patikrinimų planavimo sistemą bei atliekant jos įgyvendinimą, vadovujamasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – Viešojo administravimo įstatymas) 33 straipsnyje įtvirtintais reikalavimais. Pažymėtina, kad nagrinėjamo laikotarpio Tarnybos atliekamų patikrinimų rūšys bei 2020-2023 metų ne maisto produktų rinkos priežiūros prioritetinių sričių sąrašai yra patvirtinti Tarnybos direktoriaus 2019 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. 1-301 „Dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos 2018-2020 m. ne maisto produktų rinkos priežiūros prioritetinių sričių sąrašo panaikinimo ir 2020-2023 m. ne maisto produktų rinkos priežiūros prioritetinių sričių sąrašo patvirtinimo“.

Patikrinimai atliekami vadovaujantis Produktų saugos įstatymu, Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymu, Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymu (toliau – Vartotojų teisių apsaugos įstatymas), Viešojo administravimo įstatymu, Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymu (toliau – Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas), Tarnybos nuostatais, Taisyklėmis ir kitais vartotojų teisių apsaugą bei ne maisto produktų rinkos priežiūrą reglamentuojančiais teisės aktais.

Patikrinimus atlieka Tarnybos valstybės tarnautojai ar darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, kuriems Tarnybos direktorius ar jo įgaliotas asmuo šių Taisyklių nustatyta tvarka paveda atlikti patikrinimus. Tarnybos direktorius taip pat gali įsakymu pavesti atlikti konkretaus Ekonominės veiklos vykdytojo veiklos patikrinimą ir kitam Tarnybos regiono rinkos priežiūros skyriui ar Tarnybos darbuotojui, kuris nėra Tarnybos regiono rinkos priežiūros skyriaus darbuotojas, jeigu jo pareigybės aprašyme yra nustatyta atitinkama funkcija.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, Tarnyba, likus ne mažiau kaip 10 darbo dienų iki Ekonominės veiklos vykdytojo planinio patikrinimo pradžios, privalo Ekonominės veiklos vykdytoją informuoti raštu apie numatomą vykdyti planinį patikrinimą, nurodyti atliekamo patikrinimo pagrindą, terminą, dalyką bei preliminarų dokumentų, kuriuos Ekonominės veiklos vykdytojas turi pateikti Tarnybai patikrinimo metu, sąrašą. Jeigu patikrinimas bus atliekamas naudojant kontrolinį klausimyną, kartu su pranešimu pateikiama Tarnybos interneto svetainės nuoroda, kur Ekonominės veiklos vykdytojas gali surasti Tarnybos naudojamus kontrolinius klausimynus bei nurodyti, kokį kontrolinį klausimyną naudojant bus atliekamas patikrinimas. Pažymėtina, kad pranešimai Ekonominės veiklos vykdytojams apie atliekamą patikrinimą nesiunčiami kai: atliekami neplaniniai arba pakartotiniai patikrinimai, tikrinamos prekės, kurioms taikomas akcizo tarifas (tabako gaminiai, naftos produktai ir kt.) bei vykdomas naftos produktų monitoringas, neįmanoma išskirti konkretaus Ekonominės veiklos vykdytojo, pvz., kai tikrinamos prekyvietės arba apie tai koks Ekonominės veiklos vykdytojas vykdo veiklą galima nustatyti tik pradėjus patikrinimą ir patikrinus Ekonominės veiklos vykdytojo statusą patvirtinančius dokumentus bei kai patikrinimas atliekamas vykdant tikslines produktų saugos ir atitikties vertinimo programas bei atliekant patikrinimus, kurių metu tikslingai atrenkami bandiniai, siekiant įvertinti produkto saugą.

Pažymėtina, kad Ekonominės veiklos vykdytojo veiklos patikrinimą atliekantis Tarnybos darbuotojai privalo turėti Tarnybos direktoriaus ar jo įgalioto asmens pasirašytą pavidimą, kuris išrašomas vadovaujantis Taisyklių 7 arba 8 priede pateiktomis pavidimo formomis. Pavidimas registruojamas dokumentų ir procesų valdymo sistemoje „DocLogix“ esančiame Tarnybos skyrių Pavidimų atlikti tikrinimus registre.

Tarnybos darbuotojas, atvykęs atlikti Ekonominės veiklos vykdytojo veiklos patikrinimą, prisistato Ekonominės veiklos vykdytojo vadovui ar jo įgaliotam asmeniui, pateikia pažymėjimą ir pavidimą atlikti patikrinimą. Į Ekonominės veiklos vykdytojo sandėlius, cechus, kitas pagalbines patalpas valstybės tarnautojas ar darbuotojas eina tik lydimas Ekonominės veiklos vykdytojo atstovo. Tarnybos darbuotojas Ekonominės veiklos vykdytojo veiklos patikrinimą pradeda nuo tikrinimo, ar neprekiuojama pavojingais produktais, kurie yra nustatyti ir paskelbti Tarnybos interneto svetainėje ir Europos Sąjungos skubaus keitimosi informacija apie pavojingus vartotojų sveikatai gaminius sistemoje (RAPEX), ar pašalinti ankstesnio patikrinimo metu nustatyti pažeidimai. Prekės tikrinimui atrenkamos atsitiktinės atrankos būdu.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tuo atveju, kai atliekant valstybinę produktų saugos kontrolę yra pagrįstų įtarimų, jog ne maisto produktas yra pavojingas ir Tarnyba negali to įvertinti, ir tuo atveju, kai Tarnyba vykdo produktų saugos ir atitikties tikrinimus pagal Europos Sąjungos programas, Tarnyba taip pat turi teisę imti gaminių bandinius ir tikrinti jų saugą, užsakant bandymus ar valstybinę produktų saugos ekspertizę. Ne maisto produktų bandiniai paimami tirti vadovaujantis Gaminių bandinių paėmimo ir apmokėjimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 13 d. nutarimu Nr. 1103 „Dėl Gaminių bandinių paėmimo ir apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Už ne maisto produktų bandymus, ekspertizės apmokamos vadovaujantis Valstybinės produktų saugos ekspertizės atlikimo ir apmokėjimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 21 d. nutarimu Nr. 1150 „Dėl Valstybinės produktų saugos ekspertizės atlikimo ir apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Bandinys paimamas pagal konkretaus gaminio bandinių paėmimo tirti normatyvinį dokumentą bei laikomas, gabenamas ir pristatomas į laboratoriją pagal konkretaus gaminio normatyvinį dokumentą, o jeigu jo nėra, vadovaujantis Tarnybos direktoriaus 2016 m. vasario 17 d. įsakymu Nr. 1-60 „Dėl prekių (gaminių) bandinių paėmimo tirti ir gražinimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintomis Prekių (gaminių) bandinių paėmimo tirti ir gražinimo taisyklėmis. Paimant bandinius, turi dalyvauti Ekonominės veiklos vykdytojo atstovas. Bandiniai paimami apžiūrėjus gabenamąją ir prekinę tarą, ženklina, žymėjimą, plombavimą, komplektiškumą, patikrinus gaminių lydimočius dokumentus (tiekėjo atitikties deklaraciją ar pan., jeigu tokie dokumentai tai ne maisto gaminių grupei privalomi, siuntos identifikavimo rekvizitus juridinę galią turinčiuose buhalterinės apskaitos dokumentuose). Atrinkdamas ne maisto gaminio bandinį, Tarnybos darbuotojas, iki bandinio perdavimo laboratorijai, patikrina ne maisto gaminio gavimo dokumentus, kad nustatytų platintoją, importuotoją, gamintoją ar įgaliotąjį asmenį. Bandiniai numeruojami, ženklinami, jeigu reikia, sudedami į tarą, kuri antspauduojama arba plombuojama, ir siunčiami į laboratoriją su Tarnybos darbuotojo ir gamintojo, platintojo, paslaugos teikėjo ar jų įgalioto asmens (bent vieno iš paminėtų) pasirašytu bandinių paėmimo tirti aktu, patvirtintu Tarnybos direktoriaus įsakymu. Surašomi 3 bandinių paėmimo tirti akto egzemplioriai. Pirmas akto egzempliorius paliekamas gamintojui, platintojui, paslaugos teikėjui ar jų įgaliotam asmeniui, antrą egzempliorių pasiima Tarnybos valstybės tarnautojas ar darbuotojas, trečias akto egzempliorius su bandiniu pristatomas į bandymų laboratoriją.

Pabrėžtina, kad produktų bandymus atlieka specializuotos laboratorijos, kurios Tarnybai teikia bandymų rezultatus dėl produktų atitikties produktų saugos reikalavimams. Pavyzdžiui, vertinant į rinką tiekiamų durtinių padangų skylių remonto rinkinyje esančių klijų atitiktį produktų saugai, Tarnyba paima klijų bandinį bei jį draudžiamų ir ribojamų medžiagų (chloroformo, tolueno, benzeno) kiekio nustatymui pateikia Nacionalinei visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijai ir pan.

Atlikus Ekonominės veiklos vykdytojo veiklos patikrinimą, Tarnybos darbuotojas, surašo patvirtintos formos patikrinimo aktą, kuris registruojamas Tarnybos dokumentų ir procesų valdymo sistemoje DocLogix. Patikrinimo aktai surašomi atlikus planinį ar neplaninį patikrinimą (4 priedas),

dalyvavus tabako gaminių naikinimo procedūroje (5 priedas). Atliekant ne maisto gaminio atitikties įvertinimą pagal užsakymą ar gavus teismo nurodymą, surašomas Ne maisto produkto atitikimo kokybės rodikliams įvertinimo aktas (17 priedas). Parengtas ir pasirašytas (fiziniu arba kvalifikuotu elektroniniu parašu) patikrinimo aktas siunčiamas Ekonominės veiklos vykdytojui. Patikrinimo aktas (išskyrus pasirašytus kvalifikuotu elektroniniu parašu) su prie jo pridėtais dokumentais (originalais) saugomas Tarnybos skyriuje, atlikusiam Ekonominės veiklos vykdytojo veiklos patikrinimą. Užbaigus patikrinimą, patikrinimo aktas kartu su visa papildoma medžiaga (visais priedais) skenuojamas ir talpinamas Tarnybos dokumentų ir procesų valdymo sistemoje „DocLogix“.

Pažymėtina, kad, jei atliekant Ekonominės veiklos vykdytojo veiklos patikrinimą, gavus laboratorijos bandymų rezultatus, nustatomas pavojingas ne maisto produktas, dėl šio produkto, aukščiau nurodoma tvarka, surašomas patikrinimo aktas. Atsižvelgiant į patikrinimo akte pateiktas išvadas, vadovaujantis produktų saugos įstatymu priimamas sprendimas dėl rinkos ribojimų priemonių taikymo. Sprendimą (3 priedas) dėl rinkos ribojimo priemonių taikymo priima Tarnybos direktoriaus įgalioti Tarnybos darbuotojai, vadovaudamiesi Tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintos Pavojingų gaminių ir paslaugų vertinimo darbo grupės protokolo išvadomis.

Tarnybos darbuotojas, surašęs sprendimą dėl pavojingo ne maisto produkto (pasirašo Tarnybos regiono rinkos priežiūros skyriaus vedėjas, kurio darbuotojas nustatė rinkoje pavojingą ne maisto produktą, ir Ekonominės veiklos vykdytojo atsakingas asmuo), surašo Produktų saugos įstatymo pažeidimo protokolą (toliau – Protokolas) (1 priedas). Protokolą pasirašo Tarnybos darbuotojas, kuris nustatė rinkoje pavojingą ne maisto produktą ir Ekonominės veiklos vykdytojo atsakingas asmuo. Jeigu protokolas surašomas dėl kelių Tarnybos darbuotojų nustatytų pavojingų ne maisto gaminių ir kuriuos nustatė skirtingi Tarnybos darbuotojai, protokolą pasirašo Tarnybos skyriaus vedėjas, kurio kontroliuojamoje teritorijoje yra registruotas Ekonominės veiklos vykdytojas ir kartu su tyrimo medžiaga per 5 darbo dienas po protokolo pasirašymo tarnybiniu pranešimu perduoda Tarnybos administracijai. Ekonominės veiklos vykdytojai Tarnybos sprendimus dėl rinkos ribojimo priemonių taikymo per vieną mėnesį nuo sprendimo įteikimo dienos gali apskųsti teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – Administracinių bylų teisenos įstatymas) nustatyta tvarka.

Tuo atveju, jeigu Tarnybos darbuotojas, Ekonominės veiklos vykdytojo veiklos patikrinimo metu nustato administracinį nusižengimą, surašomas administracinio nusižengimo protokolas bei atliekami kiti veiksmai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksu (toliau – Administracinių nusižengimų kodeksas). Tarnybos darbuotojams, kurie pagal Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnį turi teisę pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą, surašyti administracinių nusižengimų protokolus ir(ar) kurie turi teisę ne teismo tvarka nagrinėti administracinių nusižengimų bylas suteikiamos Administracinių nusižengimų registro (toliau – ANR) naudotojų teisės užfiksuoti administracinius nusižengimus. Sprendimas dėl administracinio nusižengimo įregistravimo turi būti priimtas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo administracinio nusižengimo nustatymo ir įregistruotas ANR ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo įregistruoti ANR objektą į ANR priėmimo, o jeigu surašomas popierinis procesinis dokumentas, ANR objektas procesinio dokumento pagrindu įregistruojamas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo procesinio dokumento surašymo. Duomenų pakeitimai į ANR įrašomi ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo patikslintos informacijos gavimo. Tarnybos darbuotojas baigęs administracinio nusižengimo tyrimą surašo administracinio nusižengimo protokolą. Pažymėtina, kad Ekonominės veiklos vykdytojas, nesutikdamas su nustatytu administraciniu nusižengimu, priimtą sprendimą gali skųsti atitinkamam apygardos administraciniam teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Pažymėtina, kad tais atvejais, kai Tarnybos priimtas sprendimas nėra apskundžiamas teismui teisės aktų nustatyta tvarka arba teismui atmetus Ekonominės veiklos vykdytojo skundą dėl priimto sprendimo, Tarnybos direktoriaus sudaryta komisija nagrinėja Produktų saugos įstatymo arba Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymų pažeidimų bylas. Produktų saugos įstatymo pažeidimo bylų nagrinėjimo ir sankcijų už šio įstatymo pažeidimus skyrimo Tarnyboje procedūros aprašytos Produktų saugos įstatyme bei Tarnybos direktoriaus 2019 m.

gegužės 13 d. įsakymu Nr. 1-146 „Dėl Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymo pažeidimo bylų nagrinėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintame Produktų saugos įstatymo pažeidimo bylų nagrinėjimo tvarkos apraše.

Pažeidimai komisijoje nagrinėjami rašytine tvarka, išskyrus atvejus, kai yra gautas dėl šio įstatymo pažeidimo atsakomybėn traukiamo Ekonominės veiklos vykdytojo prašymas pažeidimą nagrinėti žodžiu arba komisijos iniciatyva, kai būtina išklausti žodinius pažeidimo nagrinėjimo dalyvių paaiškinimus, ar kitais atvejais, kai pažeidimas gali būti geriau išnagrinėtas žodine tvarka. Pažeidimo nagrinėjimo dalyviai ar jų atstovai apie pažeidimo posėdžio nagrinėjimo laiką, vietą ir turimas teises bei pareigas yra informuojami ne vėliau kaip prieš 14 kalendorinių dienų. Nagrinėjant pažeidimą žodine tvarka, dalyvauja tyrimo medžiagą pateikusios rinkos priežiūros institucijos atstovas, dėl šio įstatymo pažeidimo atsakomybėn traukiamas Ekonominės veiklos vykdytojas ir (arba) jo atstovas. Prireikus į pažeidimo nagrinėjimą kviečiami dėl galimo šio įstatymo pažeidimo nukentėję asmenys (nukentėjusieji), asmenys, kuriems žinomos kokios nors su nagrinėjamu pažeidimu susijusios aplinkybės (liudytojai), bei vartotojų asociacijų, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ar organizacijų arba kitų juridinių asmenų atstovai, ekspertai, teikiantys išvadas. Produktų saugos įstatymo 19 straipsnis nustato baudų dydžius, 20 straipsnis – atleidimą nuo atsakomybės ir atsakomybę lengvinančias bei sunkinančias aplinkybes. Įvertinus aplinkybę, kad atliekamų ūkio subjektų veiklos patikrinimų bei protokolų dėl įstatymų pažeidimų surašymo tvarka detalai reglamentuojama, įstatymų pažeidimų protokolą taip pat gali surašyti ir jį Tarnybai pateikti kitos rinkos priežiūros institucijos pareigūnas, o baudas skiria Tarnybos direktoriaus sudaryta komisija bei tai, kad įstatymas nustato ne tik baudų dydžio intervalus (nuo–iki), bet ir atsakomybę lengvinančias bei sunkinančias aplinkybes, į kurias privaloma atsižvelgti skiriant baudas, manytina, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė šioje srityje yra maža, tuo labiau, kad Tarnybos komisijos nutarimai gali būti skundžiami teismui.

Akcentuotina, kad Tarnyba, vykdydama priežiūros ir kontrolės funkcijas, ūkio subjektų veiklos priežiūrą reglamentuojančius specialiuosius įstatymus taiko sistemingai su Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis. Tarnyba, vadovaudamasi Viešojo administravimo įstatymo 30 straipsnio 1 dalies 4 punkte įtvirtintu viešumo principu bei Tarnybos direktoriaus 2019 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. 1-128 „Dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos darbo reglamento patvirtinimo“ patvirtinto Tarnybos darbo reglamento (toliau – Tarnybos darbo reglamentas) nuostatomis, Tarnybos internetinėje svetainėje skelbia Komisijos priimtų nutarimų rezoliucines dalis.

Pažymėtina, kad Tarnyba, atsižvelgdama į tai, jog institucijos veiklos viešinimas yra vienas iš reikšmingiausių korupcijos prevencijos veiksnių, nedelsiant savo interneto tinklalapyje skelbia informaciją apie vykdomą įstatymų nustatytų poveikio priemonių taikymą. Tarnybos interneto svetainėje yra detalai aprašyta veiksnių seka, kuri atspindi Tarnybos veiksmus nagrinėjant bylas dėl įstatymų pažeidimų, teikiant informaciją, konsultuojant asmenis. Tokiu būdu, Tarnyba teikia aiškią, susistemintą informaciją ir instrukcijas, kurios yra lengvai prieinamos verslo subjektams, sudaryta galimybė pateikti ir gauti informaciją internetu. Taigi, nors Tarnybai pagal kompetenciją taikant Produktų saugos įstatymo nustatytas poveikio priemones šio įstatymo pažeidėjams, formaliai korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja – ši Tarnybos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, kadangi Tarnyba vykdo kontrolės ar priežiūros funkcijas (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 2 punktas) bei priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 5 punktas), tačiau dėl išsamaus institucijos veiklos ir sprendimų priėmimo procedūrų reglamentavimo bei kolegialaus sprendimų priėmimo korupcijos pasireiškimo tikimybė šioje srityje yra minimali.

Atkreiptinas dėmesys, kad kaip jau buvo nurodyta aukščiau, Tarnyba, įgyvendindama rinkos priežiūrą ne maisto produktų srityje, taip pat atlieka Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo nustatytų reikalavimų laikymosi priežiūrą, t. y. prižiūri tabako gaminių sudėties ir kokybės rodiklių, ženklinimo atitiktį Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatyme nustatytiems reikalavimams.

Pažymėtina, kad priežiūra vykdoma atliekant Ekonominės veiklos vykdytojų planinius ir

neplaninius patikrinimus, kurie vykdomi pagal Tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintus metinius patikrinimų planus, mėnesio patikrinimų planus, kurie viešai skelbiami Tarnybos interneto svetainėje www.vvtat.lt, verslininkams skirtoje skiltyje „Patikrinimo planai“. Patikrinimų planai rengiami vadovaujantis Rinkos priežiūros planų rengimo ir jų vykdymo kontrolės taisyklėmis.

Patikrinimai atliekami vadovaujantis Taisyklėse nustatyta tvarka, t. y. kaip nurodoma aukščiau, Tarnybos direktorius ar jo įgaliotas asmuo Taisyklėse nustatyta tvarka, išrašo pavedimą, Tarnybos valstybės tarnautojui ar darbuotojui pavesdamas atlikti patikrinimą.

Pažymėtina, kad pagrindinis atliekamų patikrinimų tikslas yra nustatyti Lietuvos rinkoje realizuojamų tabako gaminių sudėtį, ar juose esančių dervų, nikotino ir anglies monoksido kiekis atitinka nustatytas normas bei Lietuvos rinkoje realizuojamų tabako gaminių sudėties ir ženklavimo atitikį teisės aktų reikalavimams. Atsižvelgiant į tai, patikrinimų metu, kuriuose taip pat dalyvauja ir tikrinamo Ekonominės veiklos vykdytojo įgaliotas atstovas, atliekama dokumentinė, vizualinė apžiūra, vadovaujantis Taisyklėse nustatyta tvarka atrenkami tabako gaminių, elektroninių cigarečių ir elektroninių cigarečių priedų bandiniai tyrimams, kuriuos atlieka akredituotos laboratorijos, pavyzdžiui, Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija.

Atlikus Ekonominės veiklos vykdytojo veiklos patikrinimą, patikrinimo rezultatai įforminami Taisyklėmis patvirtintomis tipinėmis dokumentų formomis (4 ir 5 priedai), dviem vienodą juridinę galią turinčiais egzemplioriais, kurie registruojami dokumentų registruose, kurie nurodyti Tarnybos direktoriaus patvirtintame dokumentacijos plane. Parengtas ir pasirašytas (fiziniu arba kvalifikuotu elektroniniu parašu) patikrinimo aktas siunčiamas Ekonominės veiklos vykdytojui. Patikrinimo aktas (išskyrus pasirašytus kvalifikuotu elektroniniu parašu) su prie jo pridėtais dokumentais (originalais) saugomas Tarnybos skyriuje, atlikusiam Ekonominės veiklos vykdytojo veiklos patikrinimą. Užbaigus patikrinimą, patikrinimo aktas kartu su visa papildoma medžiaga (visais priedais) skenuojamas ir talpinamas Tarnybos dokumentų ir procesų valdymo sistemoje „DocLogix“.

Gavus akredituotos laboratorijos tabako gaminių mėginio tyrimo protokolą, nustačius arba turint pagrįstų priežasčių manyti, kad konkrečios elektroninės cigaretės ar elektroninių cigarečių pildyklės gali kelti didelę riziką žmonių sveikatai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 200 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo pakeitimo ir Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo įgyvendinimo įstatymo pripažinimo netekusiu galios įstatymą“ 1.3.1 punktu bei Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 9⁸ straipsnio nuostatomis, Tarnyba gali laikinai uždrausti šias elektronines cigaretes ar elektroninių cigarečių pildyklės pateikti rinkai arba imtis kitų Produktų saugos įstatyme nustatytų rinkos ribojimo priemonių, Produktų saugos įstatyme nustatyta tvarka. Sprendimą dėl rinkos ribojimo priemonių taikymo pasirašo Tarnybos regiono rinkos priežiūros skyriaus vedėjas, kurio darbuotojas nustatė rinkoje pavojingą ne maisto gaminių ir Ekonominės veiklos vykdytojo vadovas arba jo įgaliotas asmuo, tačiau nutarimą dėl sankcijų skyrimo prima kolegialus organas – Komisija. Tarnybos valstybės tarnautojas ar darbuotojas, priėmęs sprendimą dėl pavojingo produkto, surašo Produktų saugos įstatymo pažeidimo protokolą ir kartu su tyrimo medžiaga per 3 darbo dienas tarnybiniu pranešimu jį perduoda Tarnybos administracijai. Ekonominės veiklos vykdytojas nesutinkantis su nutarimu taikyti ekonominę sankciją, turi teisę per vieną mėnesį nuo nutarimo įteikimo dienos apskusti jį teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Tarnybos administracijai gavus Produktų saugos įstatymo pažeidimo protokolą su visa tyrimo medžiaga sudaroma Komisija, kuri nagrinės Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo pažeidimo bylą. Atkreiptinas dėmesys, jog Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo pažeidimo bylų nagrinėjimo procedūros išsamiai aprašytos Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatyme bei Tarnybos direktoriaus 2021 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. 1-193 „Dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo pažeidimų nagrinėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintame Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo pažeidimų nagrinėjimo tvarkos apraše (toliau – Aprašas) (iki Aprašo įsigaliojimo šių bylų nagrinėjimo procedūros buvo įtvirtintos Tarnybos darbo reglamente). Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių

gaminių kontrolės įstatymo 26 straipsnio 13 dalies 2 punkte įtvirtinta, jog atlikus patikrinimą bei nustatčius Tabako kontrolės įstatymo 8⁷, 9², 9⁴, 9⁵ ir 9⁷ straipsnių, 9⁹ straipsnio, 10 straipsnio 1 dalies, 13 straipsnio, 14 straipsnio 1 dalies, 3 dalies 1–8 punktų, 5 dalies 1 ir 2 punktų, 14¹ straipsnio 1, 2, 3, 4 dalių, 18 straipsnio 1 dalies 8 ir 9 punktų nuostatų pažeidimus, Tarnyba Ekonominės veiklos vykdytojams skiria baudas.

Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 27 straipsnyje įtvirtinta, kad Tarnyba, nustatčius šio įstatymo pažeidimą, surašo Administracinių nusižengimų kodekse nustatyto turinio protokolą, bylą išnagrinėja ir ekonomines sankcijas paskiria ne vėliau kaip per du mėnesius nuo pažeidimo nustatymo dienos. Sankcijos už šio Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo pažeidimus gali būti skiriamos ne vėliau kaip per trejus metus nuo pažeidimo padarymo dienos, o trunkamo pažeidimo atveju – per trejus metus nuo jo paaikšėjimo dienos. Pažymėtina, kad Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatyme nustatyti baudos dydžiai, kuriais Tarnyba nagrinėdama bylas privalo vadovautis.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Tarnybos atliekamos Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo nustatytų reikalavimų laikymosi priežiūros funkcijos tvarka detalai reglamentuota, nutarimus dėl sankcijų skyrimo prima kolegialus organas, kuris vadovaujasi nepriklausomų, akredituotų laboratorijų bandymų rezultatais. Sprendimas ir Komisijos nutarimas gali būti skundžiamas administraciniam teismui. Taigi, nors įgyvendinant Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo nustatytų reikalavimų laikymosi priežiūros funkciją, formaliai korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja – ši Tarnybos veiklos sritis, pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 2 bei 5 punktus, priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, kadangi Tarnyba vykdo priežiūros funkcijas ir priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, tačiau dėl išsamaus institucijos veiklos ir sprendimų priėmimo procedūrų reglamentavimo korupcijos pasireiškimo tikimybė šioje srityje yra maža.

Pasisakant dėl Reklamos įstatymo pažeidimų nagrinėjimo ir sankcijų taikymo subjektams pažeidusiems šio įstatymo nuostatas, pažymėtina, kad Reklamos įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, jog Tarnyba savo iniciatyva nagrinėja šio įstatymo 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 17 ir 18 straipsniuose nustatytų reikalavimų pažeidimus ir skiria baudas dėl pažeidimų. Taip pat nagrinėja 14 straipsnyje nustatytų reikalavimų pažeidimus ir skiria baudas dėl pažeidimų, ištirtų savo iniciatyva, arba pagal Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pateiktus pažeidimų tyrimo dokumentus su atlikto tyrimo išvadomis. Pažymėtina, kad 2013 m. liepos 31 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1–73 „Dėl Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimų nagrinėjimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos Reklamos įstatymo pažeidimų nagrinėjimo taisyklės, kurios detalai aprašo Reklamos įstatymo pažeidimų nagrinėjimo bei sankcijų skyrimo procedūras. Šiose taisyklėse įtvirtinta, jog Reklamos įstatymo pažeidimams nagrinėti Tarnybos direktorius sudaro kolegialų organą – Komisiją, iš Tarnybos direktoriaus, Tarnybos struktūrinių padalinių vadovų. Komisija sudaroma iš ne mažiau kaip penkių narių. Visi Komisijos sprendimai priimami balsų dauguma, dalyvaujant ne mažiau kaip pusei Komisijos narių, įskaitant Komisijos pirmininką. Komisijos nariai neturi teisės atsisakyti balsuoti arba susilaikyti balsuojant. Balsams pasidalijus po lygiai, lemiamas yra Komisijos pirmininko balsas.

Atkreiptinas dėmesys į tai, jog Komisijai priėmus nutarimą pradėti procedūrą, Tarnybos direktorius skiria Tarnybos valstybės tarnautoją ar darbuotoją, dirbantį pagal darbo sutartį, kuriam pavedama atlikti tyrimą dėl pranešimo (skundo) ir surinkti Reklamos įstatymo pažeidimui nagrinėti reikalingą medžiagą. Įgaliotas darbuotojas, atlikęs tyrimą dėl Reklamos įstatymo pažeidimo, parengia pranešimą apie atliktą tyrimą. Pranešimo projektas parengiamas, pasirašomas įgalioto darbuotojo ir pateikiamas Komisijos nariams susipažinti bei Komisijos pirmininkui pasirašyti. Tais atvejais, kai tyrimą dėl Reklamos įstatymo pažeidimo atlieka Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos įgalioti pareigūnai, Komisijos nariams susipažinti pateikiamas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos įgaliotų pareigūnų surašytas tyrimo dokumentas. Laikydamas, kad nėra kliūčių Reklamos įstatymo pažeidimui nagrinėti Komisijos posėdyje, Komisijos pirmininkas nustato, ar pranešimas (skundas) bus nagrinėjamas rašytinio, ar žodinio proceso tvarka, bei nustato bylos dėl Reklamos įstatymo

pažeidimo nagrinėjimo laiką ir vietą. Paskyrus bylos nagrinėjimo laiką ir vietą, reklaminės veiklos subjektui, dėl kurio veiksmų (neveikimo) ši procedūra pradėta, pareiškėjui ir Tarnybos sprendimu ekspertams, specialistams ir kitiems asmenims ne vėliau kaip prieš 21 kalendorinę dieną iki pranešimo (skundo) nagrinėjimo priežiūros institucijoje dienos registruotu laišku pranešama apie galimus Reklamos įstatyme nustatytų reikalavimų pažeidimus, pranešimo (skundo) nagrinėjimo vietą ir laiką, nurodoma pranešimo (skundo) nagrinėjimo tvarka, pasiūloma susipažinti su gautais dokumentais ir kita informacija, išskyrus dokumentus ir informaciją, kurie sudaro valstybės, tarnybos, komercinę ar profesinę paslaptį, taip pat pasiūloma ne vėliau kaip prieš 7 kalendorines dienas iki pranešimo (skundo) nagrinėjimo priežiūros institucijoje dienos raštu pateikti paaiškinimus, taip pat nurodomos procedūros dalyvių procesinės teisės ir pareigos bei tai, kad jų neatvykimas dėl nesvarbių priežasčių neklaido nagrinėti bylą. Komisijai išnagrinėjus bylą, priimamas vienas iš šių nutarimų: skirti Reklamos įstatymo 24 straipsnyje nustatytą baudą, skirti Reklamos įstatymo 24 straipsnyje nustatytą baudą ir įpareigoti nutraukti šiame įstatyme nustatytų reikalavimų neatitinkančios reklamos naudojimą arba procedūrą nutraukti, kai nėra Reklamos įstatyme nustatytų reikalavimų pažeidimo. Pažymėtina, kad Reklamos įstatyme įtvirtinti baudų dydžiai, sunkinančios ir lengvinančios aplinkybės į kurias privaloma atsižvelgti skiriant sankcijas. Baudų skyrimo mechanizmas ir jų apskaičiavimas yra įtvirtintas 2019 m. rugsėjo 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 983 „Dėl Įspėjimų ir baudų už Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimus skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintame Įspėjimų ir baudų už Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimus skyrimo tvarkos apraše.

Komisijos priimti nutarimai dėl Reklamos įstatymo pažeidimų per 3 darbo dienas nuo jų priėmimo dienos Tarnybos darbo reglamento nustatyta tvarka skelbiami Tarnybos interneto tinklalapyje www.vvat.lt. Atkreiptinas dėmesys, jog procedūros dalyviai nesutinkantys su Komisijos nutarimu turi teisę per 30 kalendorinių dienų nuo nutarimo priėmimo dienos apskųsti teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo.

Įvertinus tai, kad Reklamos įstatymo pažeidimus nagrinėja bei sankcijas skiria Komisija, kurią sudaro tarpusavyje nesusijusių ir vienas kitam nepavaldžių struktūrinių padalinių asmenys bei į detalai tiek Reklamos įstatyme, tiek taisyklėse aprašytas Reklamos įstatymo pažeidimų nagrinėjimo, sankcijų skyrimo procedūras, lengvinančias, sunkinančias aplinkybes, baudos skyrimo dydžius, galimybę apskųsti Tarnybos sprendimus teismui, darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė šioje srityje yra minimali.

Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo 9 straipsnyje nustatyta, jog, kaip laikomasi šio įstatymo nuostatų, kontroliuoja Tarnyba. Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo pažeidimų nagrinėjimas detalizuotas 2019 m. rugsėjo 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 970 „Dėl Įspėjimų ir baudų už Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo pažeidimus skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintame Įspėjimų ir baudų už Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo pažeidimus skyrimo tvarkos apraše (toliau – Tvarkos aprašas). Tvarkos apraše nurodyta, kad Nesąžiningos komercinės veiklos draudimo įstatymo pažeidimams nagrinėti Tarnybos direktorius sudaro kolegialią organą – komisiją iš Tarnybos valstybės tarnautojų. Pažymėtina, kad Tarnybos darbo reglamento 72 punkte įtvirtinta, jog nušalinimai Komisijos nariams gali būti pareiškiami pagal Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo nuostatas. Komisijos narys privalo nusišalinti arba būti nušalintas, jeigu jis pats arba jo giminaičiai yra tiesiogiai suinteresuoti bylos baigtimi arba jeigu yra kitokių aplinkybių, kurios kelia abejonių jo nešališkumu.

Vadovaujantis Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo 16 straipsnio 2 dalimi, Tarnyba ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo prašymo (skundo) pateikimo dienos priima motyvuotą nutarimą pradėti arba atsisakyti pradėti prašymo (skundo) nagrinėjimo procedūrą. Ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo nutarimo priėmimo dienos nutarimo nuorašai išsiunčiami asmenims, dėl kurių šis nutarimas yra priimtas. Tarnybai, priėmusi motyvuotą nutarimą pradėti Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo pažeidimo nagrinėjimo procedūrą, suformuojama byla, kuri gali būti tvarkoma elektronine arba popierine forma (Tvarkos aprašo 6

punktas). Bylos nagrinėjamos komisijos posėdžiuose rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai komisija savo iniciatyva arba procedūros dalyvių motyvuotu prašymu nusprendžia nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka. Išnagrinėjus bylą priimamas nutarimas, kuriuo nusprendžiama skirti Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo nustatytas baudas ar įspėjimą, arba atsisakyti skirti baudas ar įspėjimą, kai nėra šio įstatymo nustatyto pagrindo. Atkreiptinas dėmesys, kad skiriamų baudų dydžiai detalčiai nustatyti tiek Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatyme, tiek ir Tvarkos apraše.

Akcentuotina, kad Tarnybos nutarimai, priimti išnagrinėjus bylą, ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo jo priėmimo skelbiami Tarnybos interneto svetainėje www.vvtat.lt. Pažymėtina ir tai, kad priimti Tarnybos nutarimai per vieną mėnesį nuo nutarimo įteikimo dienos gali būti skundžiami teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Atsižvelgiant į tai, kad Nesąžiningos komercinės veiklos draudimo įstatymo pažeidimus nagrinėja ir sprendimus priima Komisija, kuri sudaroma iš skirtingų skyrių Tarnybos valstybės tarnautojų, Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymas bei Tvarkos aprašas detalčiai nustato Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo pažeidimų nagrinėjimo tvarką, baudų dydžio intervalus (nuo–iki), atsakomybę lengvinančias bei sunkinančias aplinkybes, į kurias privaloma atsižvelgti taikant sankcijas pažeidėjams, sprendimai gali būti skundžiami teismui, korupcijos pasireiškimo galimybė nagrinėjant Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo pažeidimus yra minimali.

Vadovaujantis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 40 straipsnio 1 dalimi, Tarnyba už Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) 6.228⁵ straipsnio 5 dalyje, 6.228⁶ straipsnio 1 dalyje, 6.228⁷ straipsnio 1 dalyje, 6.228⁸ straipsnio 2–6 dalyse, 6.228⁹ straipsnio 4 ir 5 dalyse, 6.228¹⁰ straipsnio 1, 9 ir 10 dalyse, 6.228¹¹ straipsnio 2, 6–12 dalyse, 6.228¹² straipsnio 3, 4 ir 7 dalyse, 6.228¹⁶ straipsnio 1 dalyje, 6.359 straipsnyje, 6.359¹ straipsnyje, 6.369 straipsnio 3, 7–13 dalyse, 6.370 straipsnio 4–9 dalyse ir šio įstatymo 36 straipsnio 5–17 dalyse, 37 straipsnio 1–4, 8–12 dalyse, 38 straipsnio 1 dalyje, 39 straipsnyje nurodytų reikalavimų (draudimų) nesilaikymą pardavėjui, paslaugų teikėjui gali skirti baudą. Pažymėtina, kad pažeidimų nagrinėjimo tvarka detalizuota Vartotojų teisių apsaugos įstatyme bei 2021 m. rugpjūčio 9 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1-206 „Dėl Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 40 straipsnyje įtvirtintų pažeidimų nagrinėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintame Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 40 straipsnyje įtvirtintų pažeidimų nagrinėjimo tvarkos apraše (iki Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 40 straipsnyje įtvirtintų pažeidimų nagrinėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo minima tvarka buvo nurodyta Tarnybos darbo reglamente). Vadovaujantis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 40 straipsnyje įtvirtintų pažeidimų nagrinėjimo tvarkos aprašo nuostatomis, minėtų Civilinio kodekso nuostatų pažeidimų tyrimą atlieka konkretus valstybės tarnautojas ar darbuotojas, o visus sprendimus priima Tarnybos direktoriaus įsakymu sudaryta komisija. Tirdama pažeidimą, Komisija atlikusi vartotojų teisių pažeidimo nagrinėjimo procedūrą gali priimti sprendimą įpareigoti pardavėją / paslaugų teikėją, pažeidusius vartotojų teises, nutraukti neteisėtus veiksmus, taikyti Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 40 straipsnyje nustatytas sankcijas arba netaikyti, kai nenustatomas vartotojų teisių pažeidimas. Komisijai priėmus sprendimą taikyti sankcijas, skiriant konkrečią baudą, atsižvelgiama į Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 40 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytas atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes, pažeidimo pobūdį, pažeidimo trukmę ir mastą. Skiriamos baudos dydis nustatomas pagal baudos dydžio minimumo ir maksimumo vidurkį, atsižvelgiant į atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes. Komisijos priimtas sprendimas gali būti skundžiamas teismui. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, t. y., kad tyrimą atlieka ir sprendimus priima skirtingi asmenys, be to, sprendimas priimamas kolegialiai, Vartotojų teisių apsaugos įstatymas bei Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 40 straipsnyje įtvirtintų pažeidimų nagrinėjimo tvarkos aprašo nuostatos detalčiai nustato nagrinėjimo tvarką, baudų dydžius, atsakomybę lengvinančias bei sunkinančias aplinkybes, į kurias privaloma atsižvelgti taikant sankcijas pažeidėjams, sprendimai gali būti skundžiami teismui, korupcijos pasireiškimo galimybė nagrinėjant aukščiau išvardintų Civiliniame kodekse nurodytų reikalavimų (draudimų) pažeidimus yra minimali.

Apibendrinant aukščiau išdėstyta informacija, pažymėtina, kad nors Tarnybai pagal

kompetenciją taikant Produktų saugos įstatymo, Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo, Nesažiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo, Reklamos įstatymo, nustatytas poveikio priemones šių įstatymų pažeidėjams, formaliai korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja – ši Tarnybos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, kadangi Tarnyba vykdo kontrolės ar priežiūros funkcijas (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 2 punktas) bei priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 5 punktas), tačiau dėl išsamaus institucijos veiklos ir sprendimų priėmimo procedūrų reglamentavimo bei kolegialaus sprendimų priėmimo, galimybės kreiptis į teismą dėl priimtų sprendimų korupcijos pasireiškimo tikimybė Tarnyboje yra minimali.

Pažymėtina, kad nors korupcijos pasireiškimo tikimybė Tarnyboje yra minimali, tačiau Tarnyba siekdama užtikrinti, kad nebūtų rizikos veiksmų galinčių lemti korupcijos pasireiškimą atlieka tolerancijos korupcijai tyrimą, rengia darbuotojams mokymus, kurių metu yra atnaujinamos bei gilinamos jau turimos žinios.

Pagarbiai

Direktorė

Neringa Ulbaitė